

Posudek oponenta pro diplomovou práci Kateřiny Kotkové – Neverbální komunikace v komunikačněpřístupové výuce češtiny jako cizího jazyka

Diplomová práce Kateřiny Kotkové patří mezi práce na pomezí psychologie, pedagogiky a lingvistiky, zaměřuje se na aspekty neverbální komunikace v pedagogické komunikaci, což je problematika zajímavá a při přípravě budoucích učitelů jazyků někdy opomíjená.

Text práce je velmi hutný a zároveň čtivý. V úvodních kapitolách autorka vymezuje komunikační funkce a zaměřuje se na neverbální komunikaci a její složky v teoretické rovině. V další části se zabývá historií a současným pojetím komunikačního přístupu ve výuce. Poslední část práce, která zahrnuje ukázky z vyučovacích hodin češtiny jako cizího jazyka, ve kterých autorka hospitovala, není výzkumnou kapitolou v pravém slova smyslu. Autorka spíše ilustruje teoretické poznatky příklady z vlastního pozorování. Bohužel nejsou k dispozici originální nahrávky (tento fakt je v práci dostatečně zdůvodněn tím, že někteří respondenti nesouhlasili se zveřejněním nahrávek), proto se čtenář musí spokojit pouze s přepisem. Těžko lze tedy posoudit, zda uvedené příklady odpovídají uvedeným situacím.

Kapitola 4.1. a příslušné podkapitoly spojují závěry různých studií a autorčina vlastní pozorování. Kapitola je zpracována velmi pečlivě, vzhledem k formě lineárního textu je trochu nepřehledná, doporučovala bych jednotlivé podkapitoly a teoretické závěry i konkrétní příklady shrnout do přehledné tabulky. Zároveň mi v práci chybí větší zaměření na rozdíly v neverbální komunikaci mezi jednotlivými kulturami, v práci není uvedeno, jaké bylo národnostní složení tříd, ve kterých probíhaly hospitace, přesto se domnívám, že by tento úhel pohledu, resp. zamyšlení nad tím, jak mohou komunikaci učitelek interpretovat a hodnotit jejich žáci, práci obohatil. Pro srovnání by bylo vhodné použít např. publikaci *Picture Dictionary of Gestures* Evy Růžičkové (Bratislava, 2001).

Autorce bych ráda položila jednu otázku. Na str. 49 uvádí: *Neméně důležitá je však z mého pohledu také úprava zevnějšku učitelů a učitelek. Učitel, stejně jako v řadě dalších ohledů, by měl jít úpravou zevnějšku studentům příkladem. Jeho oblečení by mělo být adekvátní k dané situaci, vždy čisté a upravené. Stejně tak i vlasy a pleť. Učitelky by pak neměly nosit příliš výrazné líčení či příliš vyzývavé oblečení*, a dále v poznámce pod čarou: *Řada mých kolegyně se setkala s tím, že pro muže-muslimy ve vyšším postavení (například ředitele firem) je problematický už fakt, že jazykovou výuku vede žena. Je proto vhodné tento problém*

neprohlubovat a volit takový způsob oděvu, který je vzhledem k jejich kultuře nemůže urazit či pohoršit. Nejde o přizpůsobení se jejich kultuře, ale o volbu kompromisního řešení, které zpříjemní výuku studentům i lektorce (například místo šatů na ramínka po kolena zvolit šaty delší a s rukávy). Zajímalo by mne, jak stanovíte hranici mezi přizpůsobováním se kultuře a volbou kompromisního řešení, např. v souvislosti s letošními zákazy burkin, zvláště v případě, že výuka probíhá v České republice; a jak byste argumentovala v případě, že byste měla možnost oděv lektorů a lektorek ovlivnit.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze 28. 8. 2016

Mgr. Kateřina Šormová, Ph.D.